

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Ректор НУБіП України

С. Николаенко
2023 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**
з комплексу фахових дисциплін для вступників
на освітньо-наукову програму «Професійна освіта» підготовки фахівців PhD
доктор філософії зі спеціальності 015 «Професійна освіта»

Голова комісії

/Шинкарук В.Д./

Гарант освітньо-наукової програми

/Амеліна С.М. /

Київ – 2023

Розділ 1. Загальна педагогіка

Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет та основні категорії педагогіки. Педагогіка в системі наук про людину. Система педагогічних наук, зв'язки педагогіки з іншими науками.

Сутність педагогічного процесу. Особливості навчання та його рушійні сили. Методологічні основи процесу навчання. Функції навчання, шляхи їх реалізації. Структура процесу навчання, його основні компоненти.

Зміст освіти у вищій школі. Характеристика навчальних планів, програм і підручників, вимоги до них. Взаємозв'язок загальної, політехнічної та професійної освіти. Закономірності та принципи навчання. Закономірності навчання. Характеристика принципів навчання та шляхи їх реалізації.

Методи і засоби навчання. Поняття «методи навчання», «прийоми навчання», «засоби навчання». Підходи до класифікації методів навчання. Характеристика методів організації і здійснення освітньої діяльності. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчальної діяльності. Характеристика методів контролю та самоконтролю у навчанні. Проблема оптимального вибору методів навчання.

Форми організації навчання. Розвиток форм організації навчання. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю. Характеристика функцій, видів, методів і форм контролю. Педагогічні вимоги до перевірки і оцінки успішності навчання. Критерії оцінювання та рівні навчальних досягнень. Групи компетентностей та їх характеристика. Пріоритетність самонавчання і самоосвіти особистості.

Дидактика – теорія освіти і навчання. Дидактика як галузь педагогіки. Основні етапи розвитку дидактики. Категорії дидактики. Взаємозв'язок дидактики та методик викладання окремих дисциплін. Актуальні проблеми дидактики. Інноваційні процеси. Антропологічна спрямованість педагогічних інновацій.

Розвиток, виховання і формування особистості. Процес розвитку і формування особистості. Рушійні сили і закономірності розвитку

особистості. Фактори та умови розвитку особистості. Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Спадковість і розвиток. Виховання як провідний фактор розвитку. Роль активності, діяльності та спілкування в розвитку і формуванні особистості.

Розділ 2. Нормативні й теоретичні засади професійної освіти

Основні категорії професійної педагогіки та їх характеристика. Стандартизація змісту професійної вищої освіти. Закони України «Про вищу освіту», «Про вищу освіту». Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Система стандартів вищої освіти. Державний стандарт професійно-технічної освіти та його загальна характеристика. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти. Сучасна система вищої освіти в Україні. Типи закладів вищої освіти та їх характеристика.

Концепція неперервної педагогічної освіти. Тенденції розвитку неперервної освіти в Україні. Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Організаційно-педагогічні засади ступеневої освіти в Україні. Зарубіжні моделі неперервної професійної освіти.

Правовий статус закладу вищої освіти. Типи закладів вищої освіти. Структура закладу вищої освіти. Наступність у професійній підготовці та професійному вихованні студентів. Права та обов'язки суб'єктів діяльності закладу вищої освіти. Органи громадського самоврядування у закладі вищої освіти їх права та обов'язки. Неперервна освіта в Україні. Академічна мобільність суб'єктів педагогічного процесу вищої школи.

Методологія педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень. Індивідуальна науково-дослідна робота студентів. Структура проведення педагогічного експерименту. Діагностика у дослідно-експериментальній роботі. Методи математичної статистики у науковому дослідженні.

Розділ 3. Система професійної освіти та тенденції її розвитку

Тенденції суспільного розвитку та сучасні вимоги ринку праці до підготовки фахівців у сфері професійної освіти школі. Мета, завдання і принципи професійної освіти в Україні. Педагогічний процес у закладах професійної

освіти та його складові. Наступність у діяльності професійних та середніх закладів освіти. Структура закладів професійної освіти.

Сучасні технології та методи навчання у закладі вищої освіти. Види аудиторних занять та їх характеристика. Методика проведення лекційних і практичних занять у вищій школі. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі. Організація самостійної роботи студента. Організація та проведення контрольних заходів у вищій школі.

Педагогічні технології та критерії їх ефективності. Інноваційні технології навчання у вищій школі. Інтерактивні методи навчання. Особливості діяльності сучасного викладача на інтерактивному занятті. Особливості особистісно зорієнтованого педагогічного процесу. Реалізація діяльнісного підходу в системі професійної освіти. Реалізація особистісно орієнтованого навчання в системі професійної освіти. Компетентнісний підхід у професійній освіті. Контекстний підхід та його реалізація у професійній освіті. Технології диференційованого підходу до здобувачів у процесі професійного навчання. Класифікація педагогічних ситуацій і задач. Технологія аналізу педагогічних ситуацій і розв'язання педагогічних задач.

Розділ 4. Професійна компетентність викладача навчального закладу

Зміст діяльності викладача в освітньому процесі. Роль викладача в якісній підготовці фахівців різних галузей. Функції викладача. Права та обов'язки викладачів. Планування діяльності викладача на лекційних і практичних заняттях. Педагогічна майстерність викладача. Види спілкування педагога зі студентами. Роль спілкування викладача зі студентами.

Професіограма педагога. Рівень знань, умінь і навичок викладача з методики викладання навчальних дисциплін та його вплив на рівень знань, умінь і навичок студентів. Педагогічні засади професійно-творчого розвитку особистості в системі неперервної професійної освіти. Основи творчої педагогічної діяльності. Особливість і специфіка педагогічної творчості. Шляхи розвитку і реалізації творчого потенціалу особистості в педагогічній діяльності.

Педагогічні технології та інноваційні процеси у професійній освіті. Сутність та основні принципи педагогічних технологій. Класифікація педагогічних технологій. Структура і динаміка розвитку освітніх інноваційних процесів. Принципи управління інноваційними освітніми процесами.

Теорія та методика організації навчально-виробничої, виробничої та навчальної практик у закладах вищої освіти. Специфіка практичної підготовки фахівця. Права та обов'язки студентів у процесі проходження практики. Організація і керівництво навчально-виробничою, виробничою та навчальною практикою студентів. Навчально-педагогічна практика, її специфіка та характеристика.

Розділ 5. Методика педагогічних досліджень.

Організація педагогічних досліджень

Організація наукового дослідження. Основи методики планування наукового дослідження. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Інформаційна база наукових педагогічних досліджень. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів.

Методологія і методи наукового пізнання. Загальні методи наукових досліджень. Спеціальні методи педагогічних досліджень. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічного дослідження. Співбесіда і анкетування як методи педагогічних досліджень. Експертні методи педагогічних досліджень. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти. Педагогічний експеримент і його основні етапи.

Діагностика навчальних можливостей студентів у дослідно-експериментальній роботі. Методи тестування в педагогічних дослідженнях. Основні етапи організації дослідно-експериментальної роботи. Організація наукових досліджень у вищій школі. Констатувальний та формувальний етап експерименту як методи педагогічного дослідження. Математично-статистичні методи обробки експертних оцінок. Шляхи впровадження наукових висновків у практику роботи закладів професійної вищої освіти.

Розділ 6. Порівняльна професійна педагогіка

Загальні тенденції реформування сучасних систем професійної освіти. Діяльність провідних міжнародних організацій у сфері освіти. Загальна характеристика суперечностей і перспектив розвитку систем професійної освіти у сучасному світі.

Характеристика системи професійної освіти США. Характеристика системи професійної освіти Великої Британії. Характеристика системи професійної освіти в Німеччині. Характеристика системи професійної освіти Франції. Характеристика системи професійної освіти Японії.

Порівняльна характеристика стану вищої освіти в розвинених країнах світу. Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній вищій школі.

Рекомендована література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
2. Власова О.І., Марушкевич А.А. Основи психології та педагогіки: Підручник. Київ: Знання, 2011. 333 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. 4-те вид., К.: Академвидав, 2012. 616 с.
4. Гнезділова К.М., Касярум С.О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: навч. посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2011. 124 с.
5. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах. Вінниця, 2010. 410 с.
6. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Компетентнісна освіта у вищій педагогічній школі: методичний посібник. Вінниця: Планер, 2010. 166 с.
7. Доброскок І.І. Педагогіка професійної освіти: навч. посіб. К: Педагогічна думка, 2016. 120 с.
8. Жигірь В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. М.В. Вачевського. К.: ТОВ «Кондор», 2012. 336 с.

9. Закон України «Про Вищу освіту» / Сайт Верховної Ради в Україні [Електроний ресурс] Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

10. Інноваційна спрямованість змісту і технологій освіти / Біла книга національної освіти України / Т.Ф.Алексеевко, В.М.Аніщенко, Г.О.Балл [та ін.]; за заг. ред. акад. В.Г. Кременя; НАПН України. К.: Інформ. системи, 2010. 342 с.

11. Козяр М.М., М.С. Коваль. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.: К.: Знання, 2013. 327с.

12. Комп'ютерно орієнтовані засоби та мультимедійні технології навчання: навч. посіб. / за ред. О. В. Шестопалюка ; авт. кол.: Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський, О. Л. Коношевський. Вінниця: Планер, 2012. 619 с.

13. Корбутяк В.І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 176 с.

14. Курлянд З. Н., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С. та ін. Теорія і методика професійної освіти: навч. посіб. Київ: Знання, 2012.

15. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень. Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.

16. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

17. Ніколаєнко С.М. Інноваційний розвиток професійно-технічної освіти в Україні. К.: Книга, 2007. 232 с.

18. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

19. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

20. Педагогічні технології: теорія та практика: навч. посіб. / За ред. проф. М.В. Гриньової; Полт. держ. пед. ун-т. ім. В.Г. Короленка. П., АСМІ: 2004. 180 с.

21. Петренко Л. М., Козак А. Р., Коваленко С. П. Професійна освіта і навчання в Україні: сучасні технології управління. Д.: ІМА-прес, 2011. 152 с.

22. Професійна освіта: теоретичні та практичні аспекти формування компетентності майбутніх фахівців: Монографія / Авт. кол. І.І.Доброскок, О.М.Барно, В.В.Різник та ін./ За заг. ред. проф. І.І.Доброскок. В КСВ, 2015. 320 с.

23. Професійно-педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: Монографія / Авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька, Н.Г. Сидорчук, О.М. Спірін, Н.В. Якса та ін. / За заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. Вид. 2-е, доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. 396 с.

24. Словник термінів з професійної освіти / авт.. кол. за заг. ред. О.І Шапран. Переяслав-Хмельницький: В КСВ, 2013.

25. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Серія «Альма-матер», 2012. 428 с.

26. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2010. 456 с.

27. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Серія «Альма-матер», 2012. 338 с.